

Kurzusleírás (tematika)

Interdiszciplináris tervezés és kutatás / Social

A kurzus oktatója/i, elérhetősége(i): Marcell Tamás (marcell.tamas@g.mome.hu), Lakner Antal (lakner.antal@g.mome.hu), Jekli Ágnes (jekli.agnes@gmail.com)

Kód:	Tantervi hely: MA	Javasolt félév: 2.	Kredit: 15	Tanóraszám: 120 Egyéni hallgatói munkaóra: 348
Kapcsolt kódok:	Típus: kiegyensúlyozott	Szab.vál-ként felvehető-e? Nem	Szab.vál. esetén sajátos előfeltételek:	

A kurzus kapcsolatai (előfeltételek, párhuzamosságok):
előfeltétel: Experimentális tervezés és kutatás

A kurzus célja:

- Interdiszciplináris tervezői, alkotói és kutatási módszerek fejlesztése

A kurzus alapelvei:

- Probléma-fókuszú szemléletmód
- Kutatás-alapú megközelítés
- Folyamat-orientált metódusok
- Komplex szakmai specifikumok és szakelméleti ismeretek

Tanulási eredmények (fejlesztendő szakmai és általános kompetenciák):

Tudás:

- Specializált ismeretekkel rendelkezik a tervezőgrafika tervezői/alkotói gyakorlata eredetiségének felismerésével kapcsolatosan
- Érti a tervezőgrafika szakmai kérdésvetései és koncepciói mögötti komplexitást, összefüggéseket
- Általános és specializált ismeretekkel rendelkezik saját tervezői/alkotói tevékenysége alapjául szolgáló folyamatokról és koncepciókról
- Specializált ismeretekkel rendelkezik a tervezőgrafika főbb elméleteinek, alapelveinek, stíluskorszakainak és irányzatainak, fontosabb alkotásainak részterületeiről
- Megújuló önálló tudással rendelkezik
- Érti a tervezőgrafika filozófiáját
- Tisztában van az analitikus és kritikus gondolkodással
- Biztosan érti, hogy mi a kreativitás és hogyan kell alkalmazni a tervezőgrafikából megtanult kreatív képességeket más típusú problémák megoldásához
- Behatóan ismeri a tervezőgrafika terén végzett tervezői/alkotói tevékenységek alapjául szolgáló legjelentősebb anyagokat, technikákat, valamint a tevékenységek végzésének körülményeit saját szakmai specializációja terén is.
- Magas szintű, specializált ismeretekkel rendelkezik a tervezőgrafika területén alkalmazott tradicionális, klasszikus és innovatív anyagokról, médiumokról, eszközökről, technikákról, tisztában van a főbb technológiai, gyártási, előállítási folyamatokkal és a tevékenységek végzésének körülményeivel
- Részleteiben érti és ismeri a tervezési / alkotói projekt főbb fázisainak struktúráját és összefüggéseit
- Szerteágazó ismeretekkel rendelkezik a tervezőgrafika egyes részei, továbbá a design / (audio)vizuális művészetek / építészet és más művészeti ágak/szakterületek közötti kapcsolódási pontokról, valamint az alkotó- és előadó-művészeti területek közötti dinamikus kölcsönhatásról.
- Specializált ismeretekkel rendelkezik a tervezőgrafika terén végzett kutatás/forrásgyűjtés alapjául szolgáló módszerekről, megvalósítási irányokról, lehetőségekről.

Képesség:

- Képes irányítani és fejleszteni saját kreativitását
- A tanulmányai során elsajátított tudásra támaszkodva képes kreatívan cselekedni és reagálni komplex, váratlanul előálló és új stratégiai megközelítést követelő helyzetekben; felhalmozott eszköztárából képes adekvát módon választani
- A tervezőgrafika művészeti aspektusaira fókuszál, magas szinten műveli a kapcsolódó művészeteket és tisztában van a kortárs művészeti világgal
- Elemzi és továbbfejleszti saját tervezőgrafikai tervezői/alkotói/művészeti folyamatait
- Különböző hozott tudásokat fogad be és épít be gondolkodásába
- A kapcsolódó területek alapelveiről és tartalmairól való tudását képes alkalmazni saját munkájának megalapozásához
- Kreativitását képes az adott tervezői / alkotó / művészeti folyamatban hatékonyan mozgósítani
- Új típusú problémákra adaptálja és fejleszti a tervezőgrafikai képességeket, technikákat és technológiákat.
- Felismeri a tervezőgrafika által megoldható problémákat
- Tervezőgrafikai koncepciókat alakít ki és értékeli
- Saját tervezői/alkotói/művészi útjához jól igazodó ötletfejlesztési elveket és gyakorlatot fejleszt és elemez
- Képes kontextusban gondolkodni
- Rendelkezik mindazzal a rutin technikai képességgel, amely lehetővé teszi, hogy önálló tervezői/alkotói/művészi elképzeléseit egyéni módon és
- A saját tervezői / alkotói / művészeti tevékenységével kapcsolatos társadalmi igényeket felismeri, azonosítja, azokra reflektál
- A tervezőgrafikai koncepciókat összekapcsolja más (rokon) szak(ma)területek hasonló eszközeivel
- Önállóan (vagy más művészeti ágak szereplőivel együttműködésben) végzett tevékenysége kapcsán képes saját tervezői/alkotói/művészeti tevékenységébe más művészeti ágak elemeit beemelni
- Az együttműködés során hatékony kommunikációra képes
- Saját ötleteit és folyamatait kommunikálja az ügyfeleknek és a széles közönségnek
- Képes érvényesíteni saját tervezői/alkotói/művészeti tevékenységének végzésére, valamint annak feltételrendszerére, megfelelő körülményeire vonatkozó önálló elvárásait; ennek érdekében hatékonyan, meggyőzően kommunikál
- Saját szakterületén kívül is kifinomult kritikai ítélőképességgel rendelkezik.
- Képes együtt gondolkodni és alkotni saját szakmai közegével
- Képes nemzetközi kapcsolatokat építeni és együttműködni külföldi munka- vagy diáktársaival szakmai folyamatokban
- Képes az analitikus és kritikai gondolkodásra az adott tervezési / alkotói / művészeti helyzet kontextusában
- Képes analitikus és kritikai gondolatait az adott tervezési / alkotói / művészeti helyzet céljainak megfelelően konstruktív eredménnyel megszerezni

Attitűd:

- Kritikus, szabad gondolkodás jellemzi
- Világra nyitott, működésével arra törekszik, hogy értelmet adjon a világnak
- Értékek mentén orientálódik
- A hagyományos és az új megközelítést hordozó művészeti alkotások, művek társadalmi megismertetésére és megértetésére törekszik
- Kiforrott kritikai érzéssel viszonyul a design / (audio)vizuális művészetek / építészet stílusirányzataihoz, történeti, valamint kortárs alkotásaihoz, a különböző tervezői/alkotói gyakorlatokhoz és eredményekhez
- Nyitottság, befogadás jellemzi alkotói/tervezői szemléletmódját
- Nyitottan és tudatosan bővíti szakmagyakorlási és továbbképzési lehetőségeit

- Tervezőgrafikai alkotótevékenységét magas fokú minőség és értékorientáltság, művészi érzékenység és intellektuális szemlélet jellemzi
- Társadalmilag érzékeny és elkötelezett tervei, művészeti alkotásai témájának megválasztásában és azok létrehozásában
- Tervező / alkotó tevékenysége során elkötelezett az ökológiai szempontok figyelembevételére
- Kezdeményezőkézség jellemzi, szakmai gesztusaiban provokatív
- Aktívan keresi az együttműködést más művészeti ágak/más szakterületek szereplőivel
- Törekszik szakmai kapcsolatrendszer építésére, ápolására
- Tudatosan törekszik saját szakmai határainak, illetve a szakterületek közötti határok és hagyományos keretrendszerek átlépésére, meghaladására
- Aktívan keresi azokat a kihívásokat és komplex problémákat, ahol szakmai tudását és kreativitását kamatoztatva adekvát válaszokat adhat, originális alkotásokat hozhat létre, önállóan vagy csoport tagjaként
- Aktívan keresi az új ismereteket, módszereket, kreatív, dinamikus megvalósítási lehetőségeket

Autonómia és felelősségvállalás:

- Szakmai önfelfogását az autonómia és önismeret jellemzi
- Önálló problémamegoldásra képes
- Szakmai identitása egyértelműen kialakult
- Alkotó erő, önállóság, autonómia jellemzi
- Autonóm, objektív egyensúly jellemzi tervezői/alkotói működését
- Környezeti tudatossággal végzi tevékenységeit
- Tevékenységével tudatosan és felelősen alakítja környezetét
- Társadalmilag érzékeny és elkötelezett tervei, művészeti alkotásai célközönségének kiválasztásában és ahhoz történő eljuttatásában
- Rendszeresen kezdeményez, vezet és formál projekteket
- Nagyméretű design / (audio)vizuális művészeti / építészeti, illetve kutatás-fejlesztési projektek nagyobb részeiért felelősséget vállal a projektcsapat tagjaként

A kurzus keretében feldolgozandó témakörök, témák:

- Interdiszplináris Tervezés- és kutatómódszertan
- Autonomitás és közösségi felelősségvállalás
- Komplex tervezői módszerek
- Autonóm alkotói metódusok
- Kreativitás szerepe a tervezésben
- Új tervezői, alkotói horizontok
- A tervezőgrafika határterületei
- Tervezőgrafika a kortárs technológiai lehetőségek tükrében
- Perszonális alkotói metódusok és kutatási területek

Tanulásszervezés/folyamatszervezés sajátosságai:

A kurzus menete, az egyes foglalkozások jellege és ütemezésük (több tanár esetén akár a tanári közreműködés megosztását is jelezve):

- Feladatismertetés, téma-konzultáció, célok és elvárások ismertetése (szeminárium, konzultáció)
- Szakelméleti ismeretek, a témakutatás módszerei (szeminárium)
- A témával kapcsolatos ismeretbővítés és a szempontrendszer kialakítása (előadás, szeminárium)
- Probléma-térkép és -analízis (konzultáció)
- Az alkotói folyamat tudatos felépítése (konzultáció)
- Konceptiófejlesztés (konzultáció)
- Hatáselemzés, teszt fázis (konzultáció)
- Vázlattevézés prezentáció (szeminárium)

- Technikai kivitelezés

A hallgatók tennivalói, feladatai:

- Aktív részvétel a szemináriumokon és a konzultációkon
- A témakutatás, a koncepció és az alkotói folyamat dokumentálása és bemutatása prezentációs formában
- A tervek technikai előkészítése.

A tanulás környezete:

- online tanterem

Értékelés:

Teljesítendő követelmények:

- A témakutatást dokumentáló tanulmány (3.000 karakter)
- Prezentáció, amely bemutatja:
  - témakutatást
  - koncepció felépítését
  - alkotói folyamat fázisait
  - kész tervek dokumentációját
- Digitális produktum/eredmény/makett/prototípus bemutatása
- A tervdokumentáció leadása/feltöltése a megadott határidőre és megadott technikai paramétereknek megfelelően
- Digitális produktum/eredmény/makett/prototípus elkészítése és leadása fotózásra alkalmas kiviteli minőségben
- Aktív részvétel a tanórák min. 60%-án

Értékelés módja:

- írásbeli (a tanulmány értékelése)
- szóbeli felelet, prezentáció

Az értékelés szempontjai:

- A kutatási–alkotói–kivitelezési folyamat koherenciája
- A koncepció és a létrejött megoldás tartalmi, esztétikai minősége

Az érdemjegy kiszámítása:

- Folyamat (a teljes kutatási és design folyamat, valamint a dokumentáció tartalmi színvonala) – 50%
- Produktum (a kész koncepció és a létrejött megoldás, valamint a dokumentáció tartalmi, esztétikai minősége) – 50%

Kötelező irodalom:

- Umberto Eco : Az arc nyelvezete* (fiziognómia)
- <https://epa.oszk.hu/00000/00012/00037/eco.htm>
- **Hans Belting:** *Faces - Az arc története*, Atlantisz Kiadó, 2018

Ajánlott irodalom:

- <https://www.bbc.com/future/article/20200609-how-face-masks-affect-our-communication>
- <https://www.bbc.com/future/article/20150312-what-the-face-betrays-about-you>

- <https://www.bbc.com/future/article/20180510-why-our-facial-expressions-dont-reflect-our-feelings>
- <https://www.bbc.com/future/article/20200317-how-to-stop-touching-your-face>
-
- „Természeted az arcodon” – Fiziognómia és jellemábrázolás az olasz irodalomban, JATEPress, Szeged, 2006
- **Roland Barthes:** *Garbo arca*, in: *Mitológiák*; válogatás, fordító: Ádám Péter; Európa, Budapest, 1983 (*Mérleg*)
- **Sam Keen:** *Faces of the Enemy: Reflections of the Hostile Imagination*, Harper & Row, 1991

○

Egyéb információk:

Máshol/korábban szerzett tudás elismerése/ validációs elv:

Tanórán kívüli konzultációs időpontok és helyszín:

Feladateleírás

Face-to-interface

Az emberi arc mint identitásképző és kommunikációs szerv

Kurzus:

MA1

Interdiszciplináris tervezés és kutatás – Social

Témavezetők:

Lakner Antal

Marcell Tamás

Vendég tanárok, előadók:

Beck András

Ragó Anett

Horányi Attila

Feladatkiadás:

2024. 03. 05.

Feladat kiértékelés:

2020. 05. 02.

A kurzus időpontjai:

Kedd 13:40–16:30

Csütörtök 13:40–16:30

Helyszín:

Téma

A kurzus témája az emberi arc mint identitásképző és kommunikációs szerv

A hallgatók egyénileg kiválasztanak az emberi arc felvázolt kutatási területei közül majd azon a területen kutatást végeznek, előadásokat hallgatnak majd ezek segítségével

kidolgozzák saját arc projektjüket.

Tartalom

„Először is ott az arc egyenessége, az a nyílt védtelen mód, ahogy megmutatkozik. Az arc bőre a legmeztelenebb bőr, a legsebezhetőbb. A legmeztelenebb, hisz meztelensége soha sem illetlen. És a legsebezhetőbb is: ott rejlik benne valami lényegi szegénység. Ezt a szegénységet azzal próbálja álcázni, hogy fesztelennek mutatja magát. Az arc kiszolgáltatott, fenyegetett, mintha erőszakos tettekre buzdítana. És mégis az arc az, mely megtiltja, hogy öljünk.” (Emmanuel Levinas)

„A szemléleti világban nincs még egy olyan képződmény, amely a formák és a felületek ilyen sokféleségét ennyire feltétlen értelmi egységgé fogná össze, mint az arc.” (Georg Simmel)

Megtapasztalhattuk a pándémia idején, hogy elkerülhetetlen maszkviselés miatt eltűntek az arcok körülöttünk. Barátaink, ismerőseink, szomszédaink és egyáltalán a hétköznapi emberek arca, tehát egyik legfőbb kommunikációs felülete, hosszú ideig egy szempárra korlátozódott mely radikálisan redukálja embertársainkkal történő interakciókat.(pl.: Smize = szem mosoly) Az arcok eltűnésének dehumanizáló hatásával egy időben a hús-vér arcok helyét a digitális arcok veszik át. Ez a folyamat felszínre hozza az arc identitásképző és kommunikációs jelentőségének kérdését, mennyire határozza meg ember mivoltunkat és emberi identitásunkat az arcunk? Az arcot egykor a lélek tükrének tekintettük, de Mennyire fontos interface még az arc?

Lehetséges téma területek/ Hogyan próbálta annak idején megérteni az arc és a jellem közötti összefüggéseket a **fiziognómia** vagy a frenológia tudománya, vagy a manapság az arc felismerő és analizáló algoritmusok? **Cyberface** portrék, arcok Milyen társadalmi és esztétikai hatása van a portréknak melyek a pénzeken a portré festményeken, az árnyék rajzokon át Andy Warhol portré sorozatáig? **Maskface**, Mióta van jelentősége a portréknak, milyen maszkok mögé bújunk? Hogyan használja mindezt a szépségipar és vagy a digitális azonosító eszközrendszerek?

Iconic faces / Selfie az online platformokon megjelenő öntematizálás – identitás gyár társadalmi vonatkozásai. Végtelenen kifürkészik-e az arc és mimika elemző vagy a prekriminalisztikai szoftverek ? Az arc végül egy kóddá degradálódik?

A feladat

Az arc, mint kommunikációs felület, elfedése, eltakarása, álarcok, maszkok plasztikai műtétek, kozmetikai beavatkozások segítségével, mind az identitás elrejtését, torzítását célzó tevékenységek. A kurzus során a szabadon kialakított autonóm projekteknek a privát szféra valamint a szociális tabuk elfedésének / elrejtésének és torzításának folyamatát kell bemutatniuk az alábbi módon:

Social:

Olyan társadalmi jelenség kutatása, megértése/megismerése illetve ennek vizuális reflexiója, amely a többségi társadalom számára tabu. Pl. politikai, társadalmi és/vagy kulturális tabuk stb.

A kurzus során tehát két felületet kell létrehozni:

1. Az elméleti kutatást bemutató tetszőleges méretű online kiadvány elkészítése.

A projekt megvalósítása során nagy szabadságot kapnak a hallgatók a kiadvány formáját, méretét vizuális megjelenését, a borító elkészítését, tipográfiai rendszerének, valamint a könyv belső oldalstruktúrájának kialakítását illetően. Azonban a végeredményt tekintve egy praktikus, áttekinthető online kiadványnak kell lennie, megfelelően gondozott szövegekkel, tördeléssel, illetve követhető vizuális rendszerrel, izgalmas illusztrációkkal. Az első résznek tartalmaznia kell az arccal kapcsolatos kiválasztott fókusz terület bemutatását, minden irányból körüljárva a témát. A második részében pedig a lehetséges megoldásokat, stratégiákat, felkészülési módokat kell bemutatnia.

2. Online és/vagy digitális projektek létrehozása, a fent leírt szociális szempontok szerint.

A projekt médiuma, térbelisége tetszőleges, azonban törekedni kell a taktilis valamint a technológiai médiumok és platformok keverésére. Tekintettel a bizonytalan járványhelyzetre a projektek maradhatnak fikciók, tervek vagy makettek, amennyiben ezt a projekt jellege indokoltá teszi. Ebben az esetben a projektről az értelmezést segítő látványterve elkészítése szükséges.

A feladat teljesítése

A feladat végeredményét a 6-hetes kurzus végéig kell elkészíteni és bemutatni. A teljes időszak három alap szakaszra oszlik, melyek részteljesítésekkel végződnek:

1. Témakutatás

- A téma elemzése: az arc minél több vonatkozásának feltérképezése
- Háttéranyagok felkutatása, egy arc téma kiválasztása
- Filozófiai, pszichológiai, szociológiai, művészeti példák elemző gyűjtése. Arc mint interface kutatás, összegyűjtött információk értelmezése, elemzése, rendszerezése.
- **Összefoglaló kutatási tanulmány készítése a fentiek összegzésével, mely képekkel, ábrákkal illusztrált szöveg formájában mutatja be a témakutatás eredményét (kb. 3000 karakter, szóköz nélkül)**

2. Konceptió tervezés

- Tartalmi koncepció kialakítása
- Médiumok, vizuális felületek meghatározása

- A koncepció részelemeinek rendszerbe illesztése
- A projekt vizuális karakterének kialakítása
- Vázlat- és látványtervek készítése, melyek bemutatják a projekt teljes koncepcionális felépítését

3. Kivitelezés

- A projekt kutatási és vizuális eredményeit bemutató nyomtatott kiadvány elkészítése.

4. Prezentáció

- A teljes tervezési folyamatot és a végeredményt bemutató prezentáció

Ütemezés

1. Témakutatás: 03/05-03/28

2. Koncepció fejlesztés: 04/02 - 04/02 (részprezentáció: 04/03)

3. Projekt kivitelezés: 04/04 - 04/25

4. Kiadvány kivitelezés

4. Féléves prezentáció, értékelés: 03.11.

Értékelés

Az értékelés a kurzus utolsó napján, a záró prezentációkkal egy időben történik, március 11. Az itt kapott osztályzat a kurzus év végi osztályzatába részjegyként fog beszámítani!

Értékelési szempontok:

- // a témakutatás elmélyültsége
- // a koncepció átgondoltsága, felépítése
- // rendszerben gondolkodás
- // a látványtervek és a prezentáció színvonala

Irodalom:

Umberto Eco : Az arc nyelvezete* (fiziognómia)
<https://epa.oszk.hu/00000/00012/00037/eco.htm>

Hans Belting: *Faces - Az arc története*, Atlantisz Kiadó, 2018

„*Természeted az arcodon*” – *Fiziognómia és jellemábrázolás az olasz irodalomban*, JATEPress, Szeged, 2006

Roland Barthes: Mitológiák; válogatás, fordító: Ádám Péter; Európa, Budapest, 1983
(*Mérleg*)

Sam Keen: *Faces of the Enemy: Reflections of the Hostile Imagination*, Harper & Row, 1991

Georg Simmel: *Az arc esztétikai jelentősége*, in: Georg Simmel: *Velence, Firenze, Róma, művészetelméleti írások*, Budapest, Atlantisz, 1990